

Reg. No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**BSCSKL 253/FNDSKL 253/BFTSKL 253/BSASKL 253/
BASSKL 253**

**Credit Based IV Semester B.Sc./B.Sc. (FND)/B.Sc. (A&VE)/B.Sc. (FT)/B.A.
Degree Examination, September 2022
(2019 – 20 and Earlier Batches)
SAMSKRITAM
Sanskrit Language**

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

सूचना : 1) यत्र संस्कृतेन लिखत इति सूचना वर्तते तत्र संस्कृतेनैव उत्तरं लिखत ।
2) अन्यत्र संस्कृतभाषया, कन्नडभाषया, आङ्ग्लभाषया वा उत्तराणि लिखत ।

I. अधोनिर्दिष्टेषु द्वयम् अनुवादं कृत्वा कर्णाटकभाषया, आङ्ग्लभाषया वा विवृणुत । **(2×5=10)**

- 1) वस्तूनाम् अन्यसापेक्षचलनम् इत्येषः विचारः भौतशास्त्रे अतीव प्रसिद्धः । भूमिं परितः सूर्यः परिभ्रमणं करोति । अतः दिनं रात्रिः च भवतः इति प्राचीनानां कल्पना आसीत् । परन्तु तत् असाधु, वस्तुतः सूर्यं परितः भूमिः परिभ्रमति इति पञ्चदशे शतके कोपर्निकसः निरूपितवान् । कोपर्निकसः वस्तूनाम् अन्यसापेक्षचलनम् आधारीकृत्य एतं विचारं प्रतिपादितान् ।
- 2) भारतदेशः आपञ्चसहस्रवर्षेभ्यः ज्ञानविज्ञानयोः क्षेत्रमस्ति । क्रि.श. १२ शतकपर्यन्तं विज्ञानस्य गतिः अप्रतिहता आसीत् । परं पश्चात् वैदेशिकाः प्रबलमभियानं प्रारभन्त । तदा चिन्तनशीलतैव कुण्ठिताऽभूत् । अतः विज्ञानस्य अभिवृद्धिः प्रायः स्थगिता । परन्तु विज्ञानक्षेत्रे अस्माकं प्राचीनानां साधना प्रकृष्टा प्रतिभाति । अधुना विज्ञानक्षेत्रे भारतीयाः नातीव प्रगतिशीलाः इति केचन कथयेयुः । प्राचीनकाले भारतदेशवासिभिः विज्ञाने काऽपि प्रगतिः न साधिता इति केचन भावयेयुः ।

3) सन्तुष्टः सततं योगी यतात्मा दृढनिश्चयः ।

मय्यर्पितमनोबुद्धिर्यो मद्भक्तः स मे प्रियः ॥

II. अधोनिर्दिष्टेषु पञ्चानां वाक्यानां विवरणं कर्णाटकभाषया, आङ्ग्लभाषया, संस्कृतभाषया वा लिखत । **(5×3=15)**

- 1) पञ्चाग्रोपी नरकं न याति ।
- 2) कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन ।

P.T.O.

BSCSKL 253/FNSKL 253/BFTSKL 253/BSASKL 253/BASSKL 253

- 3) मिताहारेणः आयुः वर्धते ।
- 4) गजमाकर्षन् सिंह इव नरो मार्यते ।
- 5) दशो नाम अमावास्या ।
- 6) वायोः सञ्चारणार्थाय चतुर्थमवशेषयेत् ।
- 7) मर्यादायां धर्मसेतुः निबद्धो नैव सीदति ।
- 8) जायते इति जन्तुः इति व्युत्पत्त्या सर्वे प्राणिनः जङ्गमपदार्थाः ।

III. त्रयाणां प्रबन्धात्मकं उत्तरं कर्णाटकभाषया, आंग्लभाषया, संस्कृतभाषया वा लिखत । (3×8=24)

- 1) प्राचीनभारतीयविज्ञाने उक्तं गणितशास्त्रं विशदयत ।
- 2) सनातनविज्ञानसमुदये ग्रन्थे उक्तरीत्या प्राणिविज्ञानस्य सारं सङ्गृह्य लिखत ।
- 3) 'पञ्चाङ्गम्' अधिकृत्य प्रबन्धमेकं लिखत ।
- 4) 'वृक्षायुर्वेदम्' अधिकृत्य एकं प्रबन्धं लिखत ।
- 5) दिनचर्या पाठानुसारं उत्थानादि भोजनपर्यन्तं दिनचरीः लिखत ।

IV. द्वयोः कर्णाटकभाषया, आंग्लभाषया, संस्कृतभाषया वा टिप्पणीं लिखत । (2×5=10)

- 1) महाभारते वैद्यशास्त्रम् ।
- 2) योगाङ्गानि ।
- 3) प्राणिनां जात्यादि विभागः ।
- 4) कृषिजलबन्ध-जलसेचनादि व्यवस्था ।

V. द्वयोः संस्कृतभाषया टिप्पणीं लिखत । (2×5=10)

- 1) वारः ।
- 2) दुःखत्रयम् ।
- 3) रसशास्त्रम् ।
- 4) भगवद्गीता ।

BSCSKL 253/FNDSKL 253/BFTSKL 253/BSASKL 253/BASSKL 253

VI. अधोनिर्दिष्टेषु षट् वाक्यानि पाठ्याधारेण पूरयत ।

(6×1=6)

- 1) चन्द्रः कृष्णपक्षे _____ गच्छति । (क्षयं, वृद्धिं, समत्वं)
- 2) अत्यम्बुपानात् जठराग्निः _____ भवति । (शैत्यं, तीक्ष्णः, मन्दः)
- 3) _____ वराहमिहिरेण प्रणीतः ग्रन्थः । (लघुसंहिता, बृहद्संहिता, मित्रसंहिता)
- 4) _____ खेचराः । (मत्स्यादयः, पश्चादयः, पक्ष्यादयः)
- 5) ये पुष्पैः फलन्ति ते _____ । (द्रुमाः, वनस्पतयः, लताः)
- 6) _____ निमेषाः काष्ठा इति उच्यते । (द्वादश, पञ्चदश, अष्टादश)
- 7) योगशास्त्रप्रवर्तकः _____ । (पाणिनिः, पतञ्जलिः, वररुचिः)
- 8) अभ्यासेन तु कौन्तेय _____ च गृह्यते । (भोगेन, त्यागेन, वैराग्येण)
- 9) ऋग्वेदे वृक्षाश्रयस्य वनस्य देवतायाः नाम _____ इत्युक्तम् । (अरण्यानी, सीमन्तिनी, नारायणी)

VII. संयोजयत ।

(5×1=5)

1) स्थावराः	i. धारणध्यानसमाधयः ।
2) नागार्जुनः	ii. न्यायशास्त्रम् ।
3) अङ्गी	iii. पर्वतवृक्षादयः ।
4) अन्तरङ्गसाधनानि	iv. भावप्रकाशः ।
5) वाचस्पतिः	v. रसरत्नाकरः ।
	vi. शरीरी ।
-